

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Stev. 256

TELEFON 25-67
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, petek 11. novembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Temelji angleške politike

Velik Chamberlainov govor — Angleško gledanje na monakovski sporazum — Sodelovanje med državami različnih sistemov — Temeljne smernice Chamberlainove vlade — Češkoslovaško vprašanje — Monakovska izjava — Sporazum z Italijo — Smisel oboroževanja

LONDON, 11. novembra. Na tradicionalnem banketu, katerega je priredil londonski župan in so se ga udeležili člani vlade ter razne druge odlične osebnosti, je govoril včeraj tudi angleški ministrski preds. Neville Chamberlain, ki je v svojem govoru povedal mnogo zanimivosti, iz katerih je mogoče spoznati smernice in hotenja angleške vlade. Njegov govor pa osvetljuje tudi dogodke okoli Monakovega in razkriva miselne podrobnosti, ki so igrale pri teh dogodkih in njihovem razvoju važno in celo odločilno vlogo. Chamberlain je med drugim dejal:

MONAKOVSKI SPORAZUM.

»Želel bi prepričati svet, da Monakovo ni pomenilo spopad različnih sistemov vladavin in da tudi rezultat ne pomeni zmage ene ali druge skupine. Tam ni bilo spora med sistemi in ne besede o lo modro ugotoviti, da je glavno obeležje Monakovega bilo dejstvo, da se je tam k skupni mizi in doseči sporazum brez prepričanja in v največjem, najbolj mučnem in za mir najbolj nevarnem vprašanju sedanjosti. Ako pa smo mogli to doseči, potem moremo ohrabreni verjeti, da je mogoče doseči med temi širimi velesilami sporazum tudi v vseh drugih vprašanjih, in to ne samo zato, da se prepreči vojna, ampak tudi zato, da se ustvari sreča in napredek naših narodov.«

SPOŠTOVANJE SISTEMOV.

Chamberlain je nadalje naglasil, da je Angliji sedaj nemogoče živeti v osamljenosti in dejal: Vse dokler se ne bomo naučili živeti v vzajemnosti s svojimi sosedi in dokler ne bomo dobili razumevanja za njihov način pojmovanja življenja, ne bomo nikoli dosegli stvarnega napredka in si tudi ne bomo zagotovili svoje lastne stabilnosti. Jaz ljubim bolj naš britanski politični sistem s širokimi svoboščinami. Ta sistem daje vsakomur neki del osebne svobode, ki pa ne zmanjšuje avtoritete države, t. j. tistih, ki to državo v neki dobi vodijo in predstavljajo pred zunanjim svetom. Vendar mislim, da ni v nasprotju z demokracijo, ako priznamo tudi drugim narodom pravico, da uvedejo v svojih državah take sisteme, kakor njim ustrezajo.

TEMELJNE SMERNICE VLADE.

Že v prvem govoru, ki sem ga imel, ko sem postal predsednik vlade, sem naglasil tiste težnje, ki se jih vsaka vlada mora držati. Te težnje se morejo formulirati v 4 točkah: 1. Delati na ohranitvi mira. 2. Skrbeti za to, da bo Velika Britanija dovolj močna in podo po vsem svetu nastopali nasproti njej z dolžnim spoštovanjem. 3. Skrbeti za to, da se čim bolj razvije gospodarska delavnost, zlasti industrijska, da se s tem zagotovi zaposlitev čim večjega števila brezposelnih. 4. Skrbeti stalno za izboljšanje pogojev življenja našega naroda na vseh področjih. Te štiri točke predstavljajo in bodo predstavljale temeljne smernice dela naše vlade. Toda ako želimo ohraniti mir, ne smemo ostati neaktivni. To pa seveda ne pomeni, da se moramo vmešavati v notranje zadeve drugih držav. To ne pomeni, da moramo biti nekakšni svetovni policaji. Pomeni le, da se zavzamemo nemudoma za obranitev miru povsod, kjer bi bil ogrožen. Ako pa kje izbruhne vojna, se moramo truditi, da se čimprej konča.

ČEŠKOSLOVAŠKO VPRAŠANJE.

Nato je govoril Chamberlain o Češko-

slovaški in naglasil, da Češkoslovaška v glavnem z novo razmejitvijo ni izgubila nič drugega kakor le tisto, kar po naradni pripadnosti ni bilo njeno. S tem je bila le osvobodjena tujega balasta. Zato mir v tistih kritičnih dneh ni bil rešen, ne z besedami in ne z diplomatskimi notami, ampak samo z dejanji. Sedaj, ko je kriza minila, seveda ni težko temu ali onemu kritizirati napake, ki so bile storjene. Toda v tistih kritičnih dneh so bile male napake neizogibne, ako se ni hotelo riskirati reševanje češkoslovaškega vprašanja s silo.

PRIJATELJSTVO S FRANCIJO.

Težko pa bi se motil, kdor bi mislil, da se je v Monakovem reševalo samo češkoslovaško vprašanje. Pri tem je omenil Chamberlain zlasti izjavo o prijateljstvu med Anglijo in Nemčijo, ki sta jo v Monakovem podpisala s Hitlerjem. »All je kdo, ki bi mogel obsoditi to izjavo? Res je, obstajajo tudi taki nezaupljivi in dvomeči duhovi, ki vidijo celo v taki vse pohvale vredni izjavi neko oslabitev angleških zvez s Francijo. Taka kriva pojmovanja morejo nastati iz zmotnega mišljenja, da mora ostati Evropa za vse večne čase razdeljena na dva sovražna tabora. Zaradi tega mislijo, da ne more

nihče postati prijatelj neke države in nekega tabora, ne da bi s tem postal istočasno že sovražnik države ali skupine držav drugega tabora. To mnenje je popolnoma zmotno. Naše prijateljstvo s Francijo je preveč staro, preveč tesno in preveč navezano na skupnost, da bi se moglo porušiti s takimi izjavami in s sodelovanjem z drugimi državami.

ITALIJA IN OBOROŽEVANJE.

Dalje je govoril Chamberlain o odnosih do Italije in dejal, da čeprav ni bil velikonočni sporazum med Londonom in Rimom takoj uveljavljen, je bila že sklenitev sama dovolj, da se je obnovilo staro prijateljsko razpoloženje med angleškimi in italijanskimi narodom. To razpoloženje je mnogo dopomoglo do sporazuma v Monakovem, treba se je iskreno zahvaliti Mussoliniju, ki ga je nudil prizadevanju za ohranitev miru. Zato bo angleško-italijanski sporazum, ki bo te dni uveljavljen tudi v praksi, pomenil zelo veliko za pomiritev Evrope. Ako nam bo usojeno, da doživimo odstranitev medsebojnega nezaupanja, da doživimo utrditev zaupanja med narodi, bomo z največjim veseljem pristali na razorožitev. Dokler se pa to ne zgodi, bi miru več škodovali kakor koristili, ako bi se razorožili. Zato moramo svojo bojno silo še dvigniti na višino, ki bo ustrezala našemu položaju v svetu. Kdor se zaveda svoje slabosti, je lahko velikodušen kolikor hoče, njegove velikodušnosti mu pa kljub temu ne priznajo. Vendar mislim, da je oboroževanje le začasna, prehodna zadeva. Prepričan sem, da bomo doživeli letos miren Božič.

Izmet Inöni predsednik

PRESEDNIK TURŠKE REPUBLIKE KEMAL ATATURK JE VČERAJ UMRL. — DANES JE BIL IZVOLJEN ZA NJEGOVEGA NASLEDNIKA IZMET INÖNI.

CARIGRAD, 11. novembra. Predsednik turške republike Kemal Ataturk je včeraj dopoldne umrl. Vest o njegovi smrti se je raznesla z bliskovito naglico po vsej Turčiji, ki jo je zajela globoka žalost nad izgubo največjega moža novejšje turške zgodovine. Ves turški narod žaluje za svojim velikim osvoboditeljem, reformatorjem in voditeljem. Po turški ustavi se bo izvršila izvolitev novega predsednika že danes. Turški parlament se je sestel danes ob 11. uri k izredni seji, na kateri se je poklonil spominu velikega pokojnika in pričel priprave za izvolitev njegovega naslednika. Do izvolitve fungira kot predsednik avtomatično predsednik parlamenta Abdul Halik Rend, ki vodi tudi volivno sejo. Ob času poročila še ni znano, kdo bo izvoljen. Imenujejo se trije kandidati:

bivši ministrski predsednik, 55letni general Izmet Inöni, maršal Fevzi Čakmak, šef generalnega štaba ter turški poslanik v Londonu Fetih Okija. Največ izgledov za izvolitev ima Izmet Inöni. Turška notranja politika se, po izjavi vlade, ne bo zaradi smrti Kemala Ataturka nič spremenila.

ANKARA, 11. novembra. Turški parlament je izvolil za novega predsednika turške republike bivšega ministrskega predsednika in generala Izmeta Inönija.

LONDON, 11. novembra. (Avala). Kralj Jurij VI. je sklenil, da bo poslal na pogreb Kemala Ataturka v Ankaru svojega osebnega zastopnika. Je to prvič v angleški tradiciji, da pošlje kralj svojega zastopnika na pogrebne svečanosti poglavarja države, ki ne pripada nobeni dinastiji.

Madžari v Košicah

OGROMNA IN POMPOZNA SLOVESNOST V ZASEDENEM MESTU. TUDI UŽHOROD IN MUKAČEVO V POSESTI MADŽAROV.

BUDIMPEŠTA, 11. nov. Včeraj so madžarske čete zasedle Košice, Užhorod in Mukačevo in s tem dokončale zasedbo od ČSR Madžarski odstopljenega ozemlja. Danes so prispeli v Košice regent Horthy, člani vlade z ministrskim predsednikom Imredijem, tujimi gosti in

množico časnikarjev. Sprejem je bil nad vse slovesen. Zahvalno mašo je bral madžarski kardinal dr. Seredy. Vsa Madžarska praznuje danes praznik vrnitve severnega madžarskega ozemlja k Madžarski. Po Budimpešti manifestirajo velike množice ljudi.

Zapiski

Prerokba

Aprila 1936 so prinesle »Kralovédvorské noviny« članek dr. Josefa Kučere, ki pravi poleg drugega tudi tole: »Vse države delajo narodno politiko. Hitler ne priznava druge sodbe kakor svojo in svojega ljudstva. Nanj se sklicuje in edino njega posluša. Pri nas pa se v 17. letih trajanja republike ni še nihče spomnil, najmanj pa kak odgovorni državnik, da bi vprašal narod, ali soglaša z njegovo politiko. Zadostoval je vedno le soglas neke politične klike in posameznih oseb. To je res čisto posebna diktatura v demokraciji! In češkoslovaški narod molči. Soglaša s tem, da se dela namesto narodne svetovna politika, ženevska politika, mirovna politika. Da, mir bo. To je razumljivo. Države, ki je pravno in gospodarsko tako obubožana kakor Češkoslovaška, ne bo treba odstranjevati z nasiljem in vojno. Za njo zadostuje nekoliko pruskih vojakov. Mir bo. Češkoslovaške ne bo. Taka je situacija.« — Te besede dr. Kučere, ki je imenovani časnik tudi urejeval, so ponatiskovali skoro vsi češkoslovaški dnevniki kot primer malodušja, pa tudi izdajalstva. Vpraševali so se, kako je mogoče, da je takšen človek na tako odgovornem mestu javnega življenja in pozivali oblast, naj mu onemogoči nadaljnje zapeljevanje ljudstva.

Poljska se nagiba k Franciji

Poljski tisk se v zadnjem času vedno pogosteje razpisuje o pomenu nadaljnje trajanja poljsko-francoskega zavezništva. Mesečnik »Polityka Narodowa«, ki je uraden organ poljske narodne stranke R. Dmowskega, prinaša v svoji zadnji številki članek univ. prof. Vlad. Folkierowskega o tem vprašanju. Prof. Folkierowski prihaja do zaključka, da bi moralo poljsko-francosko zavezništvo temeljiti na tem, da bi se v trenutku oslabljenja ene države druga država trudila, da bi bili ti šibki trenutki kolikor mogoče hitro premagani in da bi bil zaveznik zopet okrepljen. Poljsko stališče do nadaljnega trajanja zavezništva je pozitivno, in sedanja generacija je odgovorna za njegovo nadaljnje trajanje.

Nemčija in Slovanstvo

V zagrebški »Novi Evropi« piše D. Potužanski o neprestani rasti nove Nemčije in njenem pritisku na vzhod. V zgodovinskem razvoju je germanstvo zbrisalo vse polabske Slovane, od katerih danes samo še Lužiški Srbi bedno živatarijo. Lužiški Srbi nimajo niti ene svoje narodne šole, in vsa lužiška mesta so bila ponemčena. Nemška kolonizacija, združena s krščanstvom, si je polagoma podjarmila vse Slovane srednje in južne Evrope, pri čemer so pomagali različni vladarji, plemstvo, cerkve, trgovina in končno uradništvo. Ostali sta le majhna Srbija in Črna gora, toda tudi ti dve bi bili morali izgubiti svojo samostojnost, če bi se bili dogodki pred svetovno vojno razvijali po pangermanski zamisli. Svetovna vojna je ta val ustavila in osvobodila tudi ostale Slovane v srednji in južni Evropi.

Še o kipu Setona Watsona

Naši listi so poročali, da so v Ružomberku na Slovaškem vrgli v reko Vah kip angleškega publicista Setona Watsona. Ta veliki prijatelj Slovakov je nedavno objavil v »Timesu« pismo, v katerem pravi da je takoj po monakovskem sporazumu pisal ružomberškemu županu in ga prosil, naj njegov kip odstrani. Z omenjenim dejanjem so torej samo izpolnili njegovo željo.

Maribor, 11. nov.

Ako pogledamo našo sedanjo slovensko politično in splošno mentaliteto, moramo žal ugotoviti, da plava še vedno, dvajset let po osvobojenju v istih tokovih, kakor je za časa nekdanje stare Avstrije. Naš človek, ne samo delavec, kmet in uslužbenec, tudi po ogromni večini intelektualca, nima nič več narodnega ponosa in samozavesti, kakor v davno preteklih časih tuje nadoblasti. Pri pretežni večini naših ljudi opazimo porazno dejstvo malodušnosti in celo nekega neprestanega strahu. To je izrazit kompleks slabosti! Včasih se nam zdi, kakor da mnogi pri nas ne bi bili niti trdno prepričani o pravici našega naroda do življenja in kakor da bi bilo to naše narodno življenje le nekaka milost, ki nam jo izkazujejo drugi in nam jo zato nekega dne lahko zopet odtegnejo.

S tako mentaliteto in takim kompleksom slabosti ne bomo mogli nikoli najti svoje prave poti, svojega notranjega ravnotežja, volje do življenja ter plodonosnega političnega, kulturnega in gospodarskega ustvarjanja. Zato je odločno treba, da se vsega tega otresemo in zavemo, da smo ne glede na svoje številu tudi Slovenci prav tako narod, kakor vsak drug v Evropi, da smo stari nad tisoč let, da nas v teh tisoč letih vsi viharji, ki so divjali čez nas, niso zbrisali s površine, da smo se iz lastne sile in pod tujim gospodstvom narodno prebudili in kulturno dvignili na višino, ki presega raven marsikaterega večjega in močnejšega naroda v Evropi. Z lastno silo in lastno voljo smo prišli tudi z brati Hrvati in Srbi v skupno narodno državo Jugoslavijo, ki je enako slovenska kakor hrvatska in srbska last. Živimo torej na lastnih narodnih tleh, v lastni državi in iz lastnih sil, zato nismo morali kakšni preužitkarji pod tujo streho in bi se morali za to streho bati in trepetati pred ne vemo kakšnimi dogodki.

Na svojih tleh, ki so nam jih zapustili naši tisočletni dedje in pradedje, smo živeli, živimo in bomo živeli. Ta tla so naša in samo naša! Do njih nima pravice nihče, najmanj pa po tistih načelih, ki jih je postavil ameriški predsednik Wilson in te dni potrtil nemški vodja in državni kancelar Adolf Hitler. Kolikor je po teh tleh raztresenega tujega življa, mu ne odrekamo gostoljubja, ampak želimo živeti z njim v prijateljskem sodelovanju. To sodelovanje postane lahko močna vez med kraljevino Jugoslavijo in našimi sosedi, na katere smo navezani v evropski politični, kulturni in gospodarski skupnosti prav tako mi, kakor so oni na nas. Toda tudi pri njih se mora nehati stara avstrijska mentaliteta, ki je poznala vladajoče in vladane, višje in nižje narode ter prištevala nas k drugim. Kakor ne gojimo mi nobenih skritih misli do lastnine, ki ni lastnina našega naroda, tako jih tudi tuji življenci ne sme gojiti nasproti nam. Zato je vsako podtalno rovarjenje v popolni neskladnosti z načeli absolutne narodne suverenosti, ki je postala najvišji zakon tretjega nemškega rajha.

Mi sami pa moramo končno dvigniti glave in se zavedati svojega narodnega ponosa. Pred vsem se moramo zavedati, da že dvajset let nismo več neka manjšina v neki tuji državi, kakor smo bili v monarhiji Habsburžanov, ampak na rod in sodržavljani lastne države. Duh preteklosti mora iz nas izginiti, v prvi vrsti pa iz naše mladine, katere starejše generacije ne smejo zastrupljati s svojo malodušnostjo in malotnim ter slabškim kompleksom. Naša mladina mora vzrasti v novo slovensko generacijo, ki bo prosta vseh takih ovirajočih bremen. Ta mladina se mora prepojit z narodnim ponosom in si ustvariti bolj realno gledanje na svet, kakor je bilo gledanje preteklih generacij, ki so presojale svetovne dogodke in jih žal še presojajo po neki sentimentalni čustvenosti, ki nima z resničnostjo nobenega opravka.

Nova slovenska generacija mora postati narodna v popolnem pomenu besede. Za kozmopolitizem in internacionalizem dandanes ni časa in mesta. Ta dva v nobeni dobi zgodovine našega naroda ne bi mogla biti za naš dobrobit in napredek bolj pogubna kakor v tej, ki jo doživljamo in preživljamo. Nehati se mora tudi zanašanje na sile izven nas samih in pasivno pričakovanje pomoči od zunaj. Te pomoči nismo. Slovenci nikoli pričakovali

Krivde dr. Beneša

SESTAVA PREISKOVALNE KOMISIJE PET GLAVNIH OČITKOV PROTI BIVŠEMU PREZIDENTU ČESKOSLOV.

PRAGA, 11. novembra. Sklenjeno je, da se ustanovi 7-članska komisija iz poslancev, senatorjev in ministrov, ki bo ugotovila vzroke katastrofe českoslovaške politike pod vodstvom dr. Beneša. Komisija se bo ukvarjala predvsem s sledečimi zadevami: 1. Kdaj in zakaj je dr. Beneš odklonil potovanje v Rim, ki mu ga je poslanik dr. Chvalkovsky nujno priporočal in zakaj ni o tem obvestil niti vlade niti parlamenta? 2. Zakaj je dr. Beneš kot predsednik Zveze narodov odklonil predlagati ukinitve sankcij proti Italiji, čeprav mu je bilo tudi to nasvetovano. 3. Ali je res, da je takratni francoski zunanji minister Delbos že pred dvema letoma izjavil česko-

slovaškemu zunanjemu ministru, da Francija pod nobenim pogojem ne bo mogla braniti ČSR, dokler ne bodo urejeni odnosi z Italijo? Zakaj nista zunanji minister (dr. Krofta) in dr. Beneš o tem obvestila vlade in parlamenta? 4. Ali je dr. Beneš res prejel od Hitlerja ponudbo za sklenitev nenapadnega pakta med Nemčijo in ČSR in zakaj je to ponudbo odklonil? Ugotovljeno je, da je dr. Beneš vodil zunanjo politiko čisto avtokratično in da je bil tudi on glavni krivec, da ni bil dosežen sporazum s Slovaki, kar je v najbolj kritičnih dneh najbolj slabilo moč ČSR. Dr. Beneš bo po preiskavi komisije obtožen zaradi svojih dejanj.

Nemčija brez sinagog

DEMONSTRANTI SO POŽGALI IN PORUŠILI VSE ŽIDOVSE TEMPLJE. RAZDEJANJE TRGOVIN IN STANOV ANJ. UMORI IN SAMOMORI.

BERLIN, 11. novembra. Atentat na pariškega poslaniškega svetnika von Ratha v Parizu in njegova smrt sta izzvala po vsej Nemčiji ogromne demonstracije proti Židom. Od včeraj ni v Berlinu, Monakovem, Hamburgu, na Dunaju in Gradcu ter menda sploh v Nemčiji nobene židovske sinagoge več. Demonstranti so vse požgali in porušili do tal. Sinagoge se tudi obnoviti ne bodo smele. Obenem je bilo razdejanj tudi mnogo židovskih trgovin in drugih podjetij. V mnogih zasebnih židovskih stanovanjih so demonstranti uničili vse pohištvo in pometali ponekod tudi stanovanje kar skozi okna. Pri tem je mnogo Židov ubitih, mnogo pa jih je izvršilo tudi samomor iz strahu pred nadaljnjo usodo.

BERLIN, 11. novembra. Pri protizidov-

skih nemirih je bilo v Berlinu porušeni vseh 11 sinagog. Prav vsako židovsko trgovino so demonstranti napadli in demolirali. Tudi na glavni berlinski ulici »Unter den Linden« so razbili veliko izložb židovskih trgovin. Šef berlinske policije je izjavil, »da o izgredih ničesar ne ve, ker bi v primeru, da so se res vršili, policija takoj intervenirala.« Minister za propagando dr. Goebbels pa je izjavil, da bodo Židje za pariški atentat že dobili odgovor z novimi dekreti. Po vsej Nemčiji so aretirali veliko Židov. Na Dunaju se jih je 22 ubilo. V Monakovem so morali Židje izročiti policiji ključke od stanovanj in avtomobilskih garaž. V Berlinu se je sestal kancelar Hitler z Göringom, Hessom, Goebbelsom in von Ribbentropom ter so razpravljali o novih ukrepih proti Židom.

Kriza bolgarske vlade

V SOFIJI SE ZATRJUJE, DA JE VLADA KJUSEIVANOVA ŽE ODPSTOPILA. A DA BO SESTAVIL NOVO ZOPET DOSEDANJI PREDSEDNIK.

SOFIJA, 11. novembra. Po porazu bolgarske vlade v sobranju se položaj še ni spremenil. Vlada je imela včeraj dvakrat sejo, ne ve se pa, kaj je sklenila. Kralj Boris, ki se je nujno vrnil iz Varne v Sofijo, je takoj sprejel v avdienco predsednika vlade Kjuseivanova. Zatrjuje se, da je Kjuseivanov sporočil kralju odstop vlade, a da je obenem dobil tudi že mandat za sestavo nove. Iz dosedanje vlade bi izpadli nekateri neparlamentarci, ki bi jih zamenjali poslanci so-

branja. Kralj stoji na stališču, da bi bila sprememba na mestu ministrskega predsedstva in zunanjega ministrstva v sedanjem mednarodnem položaju neumestna. Pričakuje se, da se bodo pričela še danes posvetovanja in pogajanja med Kjuseivanovom in voditelji vladne skupine poslancev v sobranju. Uradno še ni bilo izdana nobena poročila, ker se zgori v Bolgariji to navadno šele tedaj, ko je nova vlada že imenovana.

Velik proces v Nemčiji

ZARADI VELEIZDAJE SE BODO MORALI ZAGOVARJATI PISATELJ IN POLITIK ERNST NIEKISCH IN TOVARISI.

BERLIN, 11. novembra. Kmalu po Božiču bo v Berlinu razprava proti pisatelju in politiku Ernstu Niekischu in 20 tovarišem, ki so obtoženi, da so pripravljali zaroto proti državnemu kancelarju Adolfu Hitlerju. Niekisch je bil zaupnik nedavno umrlega šefa vrhovnega poveljstva generala von Seeckta. Kakor znano, se je general zavzemal za nemško-ruski sporazum. Londonski »News Chronicle« poroča, da je von Seeckt l. 1926 poslal Niekischa v Moskvo, kjer je sklenil sporazum, da sme nemška vojska na ruskem ozemlju izdelovati tanke in letala, kar je Nemčiji takrat bilo z versajsko mirovno pogodbo še prepovedano. Pred prihodom nacionalnih socialistov na vlado je bil Niekisch saksonski voditelj »Stare social-

no-demokratske stranke« in je pisal veliko v »Volksstaat«. Niekisch je že od 22. marca 1937 v zaporu. Vseh 21 aretirancev je obtoženih veleizdaje in bo državni tožilec zahteval smrtno obsodbo.

Kraljica Marija operirana

BEOGRAD, 11. nov. Včeraj dopoldne je bila Nj. Vel. kraljica Marija v Curihu v Švici operirana na slepiču in odstranjeni so ji bili tudi žolčni kamni. Obe operaciji sta uspeli. Stanje bolnice po operaciji je popolnoma normalno.

JAPONSKA TRGOVINA AKTIVNA.

TOKIO, 11. nov. (Avala). Uradno poročajo, da je japonska trgovska bilanca letos po 20 letih prvič zopet aktivna.

Vsi problemi, ki pritiskajo na nas, bodo rešeni samo, ako se jih bomo sami lotili s pogumom in ponosom polnovrednega naroda. To velja enako za politične kakor za kulturne, gospodarske in vse druge. Nobenega od teh problemov nam ne bodo rešili kakih drugi narodi, niti slovanski niti neslovanski, kakor nam tudi leta 1918. niso rešili niti pedi zemlje, ki si je nismo rešili sami. Naša rešitev je zato v samozavesti slovenske narodne in jugoslovanske državne pripadnosti!

Končni rezultat ameriških volitev

WASHINGTON, 11. novembra. Pri volitvah za senat so demokrati izgubili 7 sedežev. V novem senatu je 69 demokratov in 23 republikancev. V poslanski zbornici imajo demokrati 261 mandatov, republikanci pa 168, dočim za 3 mandate še ni rezultatov.

Seja angleške zbornice

LONDON, 11. novembra. Na seji parlamenta je minister za zrakoplovstvo sir Kingsley Wood izjavil, da ima narejen načrt, po katerem bo Anglija v kratkem imela 5000 aeroplanov-lovcev. Pogajanja s predstavniki kanadske letalske industrije so v teku in prva pošiljka kanadskih letal bo prišla prihodnji mesec v Anglijo. V imenu opozicije je govoril Eden, vlado pa je zagovarjal sir Thomas Inskip.

FAŠISTIČNA IDEOLOGIJA V ČSR.

PRAGA, 11. novembra. Agrarna stranka je izdelala načrt za ponovno izgraditev Češkoslovaške. Načrt je popolnoma posnet po fašistični ideologiji ter naznanja prijateljstvo z vsemi sosedi, protizidovske zakone in revizijo gospodarskih dogovorov.

TURČANSKY V BERLINU.

DUNAJ, 11. nov. (Avala). Slovaški minister Turčansky in državni tajnik za nemške zadeve pri slovaški vladi Karmasin sta se odpeljala preko Dunaja v Berlin, da proučita z Nemčijo številna gospodarska vprašanja. Oba zastopnika Slovaške bosta proučila tudi ureditev nemškega »Reichsarbeitsdiensta«.

BOJI OB EBRU SE NADALJUJEJO.

LONDON, 11. novembra. Bitke na Ebru trajajo z nezmanjšano močjo in menjavajočo se srečo dalje. Franco je s fronte odpotoval v Burgos, kjer bo imel s sirom Philippom Chetwoodom razgovore o izmenjavi ujetnikov.

MONAKOVO BREZ ŽIDOV.

MONAKOVO, 11. nov. (Avala). Danes je bila izdana odredba, da morajo vsi židje Monakovo kot glavno mesto narodnosocialističnega pokreta brezpogojno tekom 48 ur zapustiti. Razen tega so v Monakovem zaprli 500 Židov.

Volivno gibanje

Generalni konzul v Düsseldorfu Dušan Pantič bo kandidiral na listi JRZ v okraju Kučevo.

V Beogradu opozicija ni sprejela JNS na skupno kandidatsko listo, ampak je JNS morala postaviti svojo listo, katere nosilec je Ješa Profić. Namestnik četrtga kandidata župnika Pavla Matice je dr. Janko Olip, beograjski odvetnik, ki je doma z Lesc.

Volivne plakate JRZ so začeli lepiti včeraj po vsej državi.

SDS bo postavila paralelne liste v nekaterih dalmatinskih okrajih. V Splitu in Imotskem bo kandidiral dr. Ljuban Leontić, v Sinju Čatipović in na Braču Lukšić.

Predsednik združenja vojnih invalidov Božidar Nedić bo kandidiral na listi dr. Stojadinovića v Beogradu.

Jesenice. Na nedeljski konferenci socialistov iz radovljanskega okraja so se delegati izrekli za kandidacijo V. Perka, vendar so nekateri vztrajali na kandidaturi sklicatelja konference Česlesnika.

Radovljica. Razen kandidature JRZ z odvetnikom dr. Smajdom iz Radovljice in namestnikom županom Markežem iz Jesenic je bila v sredo objavljena sodišču kandidatura slov. združene opozicije odvetnika dr. Stanovnika iz Jesenic na listi dr. Mačka, z namestnikom V. Perkom, bivšim županom na Koroški Beli. — Za JNS bo kandidiral župan Olip iz Zabreznice. Za namestnika mu je bil določen socialist Česlesnik, kar pa z ozirom na zahtuje nespornost še ni sigurno.

BORZA. CURIH, 11. nov. Devize. Beograd 10, Pariz 11.705, London 20.9375, Newyork 441.75, Milano 23.225, Berlin 176.80, Praga 15.15.

Vremenska napoved. Zjutraj megla, podnevi deloma sončno.

Dan miru

Kljub vsem prepadam, ki ločijo v današnjih dneh nazore in težnje ljudi in kljub zmedbi, ki je zavlada današnje med ljudmi v gledanju na poziv človeka in smisel medsebojnega življenja narodov, bo nekaj minut molčanja na današnji 11. november združilo v eno milijone in milijone ljudi na svetu. Ta neizmerno majhen del velikega časa, ki v njem trajajo naše življenja, ta neznamenit drobec zgodovinskega časa, ki se v njem godijo velike stvari, bo vsaj za te kratke hiše združil vse človeštvo v eno samo bitje, ki ga bo ta trenutek navdajala samobitje, ki ga bo ta trenutek navdajala samobitje, ena misel, ena zavest, eno spoznanje: da je človeštvu potreben mir, velik, trden mir, da bi se v njem moglo vesoljno človeštvo sprostiti vsega strahu in negotovosti, ki je danes toliko v življenju, da bi se moglo človeštvo obnoviti in v preroditi od ran in udarcev, ki jih je zadala medsebojna oborožena borba vseh narodov sveta pred desetletji in ki jih zadaja človeštvu še vedno nekrvava borba vseh proti vsem v zadnjih dveh desetletjih.

Na dan molka in premišljevanja o miru se mora misleči človek vprašati, kako da človeštvo kljub svojemu neizmernemu napredku na vseh področjih življenjske dejavnosti še ni dospelo do spoznanja, da vojna ne prinaša nikake koristi vesoljni človeški družini in če jo prinaša, jo prinese le neizmerno majhnemu delu te družine in še to le za kratek čas — prekratek, da bi bilo zaradi nje vredno žrtvovati toliko živih in gmotnih vrednot, ljudi in dobrin, ki jih pogoltne medsebojno uničevanje. V tem nemem trenutku molčanja prešine človeka neizmerno začudenje nad spoznanjem, da človeštvo še ni tako zrelo, da bi znalo pravilno in pravično razdeliti med seboj zemljo, ki ji gospoduje, in njene dobrine, ki jih svet v obilni meri daje in široko, grudno deli vsakomur, ki pride k niemu. »Človek je gospodar sveta«, imamo navado govoriti; te besede izgovarjamo s tako mirnostjo in gotovostjo, kakor da ni bilo o tem nobenega dvoma. Znanost in zlasti tehnika se trudita te besede dokazati, toda vsi ti »dokazi« so končno vendarle samo romantika! Ta vzklik je prej poezija in slepo povečevanje samega sebe kakor pa stvarnost, zakaj dokler človek ne bo s smotrno upravljanjem in pametnim gospodarstvom nad svetom, ki mu je dan, tega tudi pokazal in dokazal, bodo take besede le sen in skrita želja.

Modreči so že neizmerno mnogo prefilozofirali o miru in o človeški naravi, toda vse njihovo modrovanje je doslej ostalo brez pomembnejšega vpliva na življenje. Mogoče bo k miru med narodi prineslo več lastno razmišljanje vsakega posameznega človeka iz življenjske vsakdanjosti kakor pa nekaterih poklicnih izbranih mislecev; temu namenu je tudi posvečen današnji dan. Ali pa bodo ti kratki trenutki razmišljanja o miru povežali človeštvo za dalj časa kakor za tiste hiše same?

Mir v Gran Chacu

Pred enim mesecem sta Bolivija in Paraguay slovesno sprejela razsodbo glede njihovih mej v Gran Chacu. Tragedija tega »zelenega pekla« je gotovo še vsem v najboljšem spominu. Tri dolga leta sta se borili obe državi. Kdo je imel korist?

Prvi spori zaradi Chaca so nastali že leta 1825, ko je Bolivar poslal kapetana Ruizza čez Chaco in s tem povzročil pritožbe Paragvajca. Od tedaj je prišlo do stalnih sporov in do razsodb, ki so bile vedno nepovoljne za eno izmed strank. Zadnjič je izbruhnila vojna l. 1932. Muke vojakov v pragozdu so bile grozne in število vojnih žrtev veliko. Prvič se je tu pokazala nezmožnost in pristranost Zveze narodov. Pokazalo pa se je na srečo tudi, da so južnoameriške države moralno višje stoječe od evropskih. Zadržale so se namreč vse popolnoma nevtralnino in si prizadevale pomiriti oba nasprotnika. Posebno se je pri tem odlikoval argentinski zunanji minister Carlos Saavedra Lamas. Končno so rodila ta posredovanja uspeh. Združenim močem Brazillije, Peruja, Čilea, Urugvaj in Združenih držav se je posrečilo pomiriti obe državi. Podpisali sta 12. junija 1935 mirovni protokol, ki ga je izpopolnil spora-

Novice

Kako skrbne naše občine za otroke

Pri vsem tem pa je interesantna ugotovitev, da so znašali izdatki za socialno skrbstvo samo za mesto Ljubljano din 6.120.230, kar znaša 32 odstotkov od vsote vseh proračunov za socialno skrbstvo cele dravske banovine l. 1937. Če pa prištejemo k proračunu za socialno skrbstvo mesta Ljubljane še proračuna za socialno skrbstvo mesta Maribora, ki je znašal v letu 1937 3.000.390 in mesta Celja, ki je znašal din 716.930, odbije proračun za socialno skrbstvo vseh treh mest 52 odstotkov vsega občinskega denarja namenjenega za socialno skrbstvo v dravski banovini. Torej odpade na vse ostale občine v Sloveniji za socialno skrbstvo ca. din 9.000.000. Nadajše je interesantna ugotovitev, da je znašal proračun za mladinsko skrbstvo mesta Ljubljane 2.468.270, kar znaša ca 57 odst. vsega občinskega denarja, namenjenega za mladinsko skrbstvo. Če pa prištejemo k temu še proračuna mesta Maribora, ki je znašal za leta 1937 din 841.520 in Celja din 191.740, dobimo rezultat, da znaša vsota proračunov za mladinsko skrbstvo vseh treh mest 72 odstotkov vsega občinskega, v proračunih občin dravske banovine namenjenega denarja za mladinsko skrbstvo. Odpade torej na ostale 403 občine samo 28 odstotkov odnosno 1.300.000 din. In če pomislimo, da je vprašanje mladinskega skrbstva za naše podeželje mnogo važnejše in mnogo bolj pereče ko v mestih, naj tukaj omenimo samo prehrano, obutev, obleko, zdravje, alkoholizem itd. našega kmetskega otroka, potem moramo ugotoviti, da je organizacija mladinskega skrbstva v našem podežlju minimalna, odnosno absolutno premajhna.

Občin, ki popolnoma podpirajo otroke v denarju in blagu je bilo v preteklem letu 208 odn. 51 odstot. vseh občin, z občinami pa, ki podpirajo otroke delno, pa jih je bilo 255 ali 62 odstotkov. Število otrok, ki jih občine podpirajo popolnoma, je znašalo 599, število otrok pa, ki so jih občine delno podpirale, pa je znašalo 4534. Od teh podpirancev je imelo starše 30 odstot., brez očeta jih je bilo 46 odst.

Človekoljubno delo ptujskih skavtinj

Ptujske skavtinje so se na svojih izletih po Halozah pričale o bedi haloškega ljudstva. Največje sočustvovanje so čutile do strgane in lačne haloške dece, ki se malokdaj do sitega naje. V spominu so jim blede, izžeti in proseči obrazki razcapanih otrok. Prepričale so se, da šol ne obiskujejo v glavnem zato, ker nimajo knjig, zvezkov, svinčnikov. V šoli pišejo na škernicljje. Vse to je vzbudilo v ptujskih skavtinjah sveto dolžnost, da se žrtvujejo, kolikor jim dopušča njihov položaj v šoli in doma, za haloško deca. Dosedaj jih je malo in so zato tem delavnejše. V kratkem času so mnogo storile. Tedensko si ukradejo dve uri časa in pletejo za haloško deca majice, kapice in nogavice. Volno si naprosajijo pri ptujskih družinah. Pričele so tudi z nabalno akcijo. Nekateri meščani nočejo dosti slišati o potrebah Haloz, češ, da se jih to nič ne tiče, drugi pa, ki poznajo Haloze in imajo razumevanje, so prav veseli takega velikodušnega početja dijaške mladine. Neki ptujski trgovec jim je podaril 40 metrov flanela. Zeleti bi bilo, da bi bilo še več takih primerov.

zum 21. januarja 1936. S tem so prenesli spor na zeleno mizo, da se dokončno sporazumejo na mirovni konferenci v Buenos Airesu. Naloga je bila prav težka ker je bilo treba pregovoriti obe stranki k žrtvam, ki so bile v njihovih očeh ogromne. Zopet gre tu največja zasluga novemu argentinskemu zunanjemu ministru, Lamasovem nasledniku, Joséu Marriji Cantilu. Tako sta Bolivija in Paraguay letos 21. julija sklenila mirovno pogodbo in sta se 10. oktobra tudi zadovoljila z mejami, ki jih je določilo razsodišče sosednjih držav. Izjavili sta, da se strinjata z doseženim sporazumom, kar pomeni dokončni mir.

Gran Chaco vsebuje še neizrabljene in nepreiskane naravne zaklade. Doslej je ločil obe sprti državi, zdaj upajo, da ju bo združeval v prijateljskih odnosjih.

brez matere 11 odstot., popolnih sirot pa je bilo 14 odstot. Poleg vseh teh otrok, ki so jih podpirale občine, pa sta bila po tozadevnih ugotovitvah še 8802 otroka, ki bi bila potrebna najnujnejše zaščite odn. podpore.

Število občin, ki so imele posebne postavke za mladinsko skrbstvo, je bilo v letu 1937-38 118 ali 29 odstot., občin ki so podpirale mladinske organizacije, pa je bilo 151 ali 37 odstot. V istem letu so izdale vse občine podpor mlad. zaščiti, organizacijam v iznosu din 568.841. Skoro 40 odstotkov tega zneska zopet odpade samo na mesto Ljubljano.

Ako te številke pogledamo pobliže in se nad njimi nekoliko zamislimo ter jih analiziramo, ne moremo sicer zabrisati vtisa, da se v naših občinah kaže mnogo dobre volje za organizacijo mladinskega skrbstva, kakor tudi za dejansko pomoč otrokom, saj nam to pričajo sorazmerno visoke številke onih občin, ki vrše to svojo eminentno in najvažnejšo funkcijo, ne moremo pa tudi zamočati, da so vsa ta finančna sredstva, s katerimi naše občine razpolagajo za mladinsko skrbstvo, absolutno premajhna. Toda kljub vsemu temu je vendarle še vedno odprto vprašanje, v koliko je mladinsko skrbstvo naših občin pravilno, smotrno in objektivno organizirano. Že človek, ki se ne bavi poklicno s temi vprašanji, more ugotoviti na prvi pogled, da je vse to prizadevanje občin brez enotnega vodstva, odn. manjka občinam trdna povezanost mladinsko zaščitnega dela.

Te ugotovitve so povzete, kakor je bilo že uvodoma omenjeno, po raziskavanjih in proučevanjih, ki jih je napravila Unija za zaščito otrok. Bilo bi vsekakor umestno in potrebno, da stopijo občine v tesnejši stik in sodelovanje z omenjeno institucijo, ki, v kolikor nam je znano, vrši edina svojo misijo v pravem duhu koordinacije in kooperacije z javno in privatno iniciativo. Mnenja smo, da bi z izpolnitvijo tega sodelovanja vsekakor naše mladinsko skrbstvo doseglo svoj cilj v polnem obsegu.

Sprehod skozi Rače

Prijazna vas Rače se na obeh straneh dobro urejene ceste lepo razvija. Vedno več je hiš; letos so zgradili spet nekaj novih. Posebnost Rač je ulična razsvetljava. Prižiganje in ugašanje uličnih elektriških svetilk je poverjena nekemu posestniku. Zgodi se, da ta zaradi prezaposlenosti pozabi prižgati svetilke in tako so Rače kar po večkrat na mesec v temi. V tem pogledu naj občina napravi red, kajti občani plačajo zato elektriko, da imajo ponoči luč. Sicer pa so Rače revne na raznih dohodkih. Vse življenje poteka v delu na polju in v domovih in le redkokdaj se ljudje sestanejo na razgovor. Skoraj bi pozabil, Prebivalstvo se upravičeno pritožuje nad brezobzirnostjo nekega šoferja, ki s svojim tovornim avtomobilom neprevidno drvi po cestah in stalno ogroža življenje občanov. Potrebno je, da se oblast pozanima za to zadevo, kajti tudi v Račah veljajo cestnopolicijski predpisi.

Otrok zažgal domačijo

V Ivanjkovcih je izbruhnil ogenj v vničarji, ki je nadarbinska lastnina in jo upravlja kanonik Andrej Lovrenc. Posploje je do tal pogorelo in je 10.000 din škode. Preiskava je ugotovila, da je vničarji zažgal štiriletni deček, ko se je na podu igral z vžgalicami.

o. Iz državne službe. Poštni minister je podelil pogodbeno pošto v Salovecih v Prekmurju Mariji Bizjakovi. Z zlato medaljo za državljanske zasluge je bil odlikovan Ivan Tonik, zvaničnik pri okrajnem sodišču v Dolnji Lendavi. Napredovala sta v 4. skup. 1. stop. sodnik okrajnega sodišča v Gornji Radgoni Stanko Švajger in Anton Kancler, sodnik v Ptuj.

o. Cestna dela na državni cesti Jerperca—Kranj je prevzelo podjetje inž. Dedek, ki je s prvimi deli že pričelo. Kakor izgleda, bo modernizacija te ceste pospešena.

o. Nov primarij v Ljubljani. Za primarija v ljubljanski splošni bolnišnici je bil imenovan dr. Henrik Heferle, asistent 7. skupine.

o. Nov lektor italijanščine v Ljubljani. Na ljubljansko univerzo pride za lektorja italijanščine E. Gasparini, doslej lektor ruščine na Ca Foscari v Benetkah.

o. Namesto lisice ustrelil fantka. Na Poljanah pri Bledu je bil lov na zajce in lisice. Lovec je opazoval tudi 12-letni Franc Kogoj, ki se je skrtil v neki grm. Nedaleč od njega je stal neki lovec, ki je videl da se v grmu nekaj premika. Misleč, da je lisica je lovec ustrelil in smrtno zadel Kogojja, ki je kmalu izdihnil.

c. Po zborovanju učiteljev iz celjskega okraja v soboto ob 20.30 v mestni ljudski šoli bo predaval g. dr. F. Žgeč o nalogah sodobne vzgoje.

c. Apolonija Sovinc aretirana. Zabukoskovo prijateljico, ki je pobegnila, so včeraj orožniki aretirali in jo ob 13. oddali sodišču.

c. Prav po gangstersko. Poročali smo o podvigih Ivana Zupanca, ki je zažgal celjskemu samostanu kozolec, dabi dokazal, česa vsega je zmožen in da bi mu iz strahu poslali 3000 dinarjev. Izvedelo se je, da je razposlal več pretilnih pisem, med drugim tudi nudučitelju H. v Šmarjeti pri Vojniku.

p. Za snubljenje je dobil 4 zabodljaje. Simonič Janez, čevljar iz Pobrežja pri Ptujju je hotel zasnujiti sestro svojega tovariša. Temu to ni bilo po godu in ga je zato obdelal z nožem po glavi in roki.

p. S kolom po glavi zaradi kokoši. Rep Al. in Markovič Franc iz Sakošaka, Sv. Lovrenc v Slov. gor., sta vedno v preprih zaradi kokoši, ki nočejo znati meji dveh sosedov. Ko sta si včeraj bila spet v besedi, je Markovič lopnil Repa po glavi s kolom tako, da so ga morali prepeljati v bolnico.

p. Včeraj se je vršila v hajdinski mrtvašnici obudkcija umorjenega Kaiserbergerja Matevža iz Gerečje vasi na Drav. polju. Raztelesenje je izvršil dr. Vi. Vrečko, ki je ugotovil, da ga je krogla zadela naravnost v srce. Pod sumom je orožništvo priprlo nekaj oseb in upa, da bo moglo razjasniti zagoneten umor.

n. Nj. Vel. kraljica Marija je bila včeraj operirana v Curihu. Odvzeli so ji velik žolčni kamen, nato pa so ji operirali še slepiča. Obe operaciji sta uspeli. Zdravstveno stanje kraljice je popolnoma zadovoljivo.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.

Prvi dan žrebanja

Din 100.000 štev. 4638 (srečka je bila kupljena pri nas!)

- Din 300.000: 26547
- Din 100.000: 4638
- Din 80.000: 83553
- Din 50.000: 51322
- Din 30.000: 52893
- Din 25.000: 53522
- Din 10.000: 14714 66616 83323 87506 98479

Din 6000: 5899 19397 23625 26800 37724 57247 67141 84424 84723 97092

Din 3000: 3151 4369 12191 15686 27770 28750 29065 30010 31529 56977 58039 62327 69176 78067 78643 83116 84344 91023 94005 99026

Din 1000: 406 3519 5726 9851 10638 14063 16405 19684 20923 36012 36524 38643 43163 48925 50471 51302 56440 56564 57223 59397 66833 74982 80260 87052 87533 91204 91958 97173 97261

Novo srečke (za 3. razred) so že dospeli! Pooblaščen glavna kolektura drž. razredne loterije bančna poslovavnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 28.

»Slišite vi! Do zdaj sem našel že tri dolge lasje v juhi!«
»Ja kaj res še ne veste, da so to leto moderni dolgi lasje?«

Maribor

Slika z mestnega vogala

Okoliški kmet ponuja krompir. Približno se gospod in vpraša tam stoječo slovensko gospo po ceni krompirja. Ona uljudno: »Ne znam nemški.« On: »Ne znam slovenski.« Do tukaj vse v redu. On dalje: »Sicer pa ni slovenščina noben jezik in se z njo ne pride nikamor.« Gospa: »Zelo modra in inteligentna osebnost! Rada bi vedela vaše ime.« Gospod »inteligent« se ironično smeje.

Ni to edina slika z naših vogalov. Vsem znanim in neznanim junakom takih vlog bi Kristus rekel: Izpljunite odpadnike!

Narodni čistokrvnež bi s studom pristavil: Bog me ne okuži s tako mešanico! Mi pa rečemo: Naš krompir, naša moka, mast in gnjat, naše vino in druge dobrote s slovenske zemlje, ki jih je pripravil slovenski človek s svojo slovensko roko, slovenskim razumom in jezikom, vse to je dobro, kaj? Tudi naša gostoljubnost je dobra in naša strpnost. Vse je dobro, le naša narodna zavest in ponos, ki ju cení in mora tudi spoštovati vsak enako zavedni narod, le to ni tuji mešanici po gođu.

Skrbi brezdomcev in siromakov

NA SOCIALNEM ODDELKU MESTNE OBČINE VSAK DAN ŽIVAHNEJE. -- VPRASANJE OGREVALNICE.

Zima je pred vratmi. Mestni brezdomci in siromaki že tožijo, kaj bo z njimi pozimi. Pravijo, da bo letos huda zima in zgodnji mraz. Na socialno političnem oddelku mestne občine je vsak dan živahneje. Mnogi, ki so doslej oklevali z beračenjem, so sedaj prišli pred vrata socialnega oddelka, da si tam izprosijo obleko ali kurivo. Vse se boji zime. Reveži se zaskrbljeno sprašujejo, kam bodo šli pozimi. Doma nimajo, na cesti bodo prezebali. Zato ti bedni brezdomci, že sedaj sprašujejo, če bo mestna občina letos uredila mestno ogrevalnico. Vsekakor bo zelo potrebna. Reveži bo-

do vsaj za nekaj uric na toplem in starčki si bodo ogreli premražene ude. Če pa bodo dobili še skodelico čaja, bodo mislili, da so v devetih nebesih in hvaležni bodo občinski upravi za njeno dobrodelno gesto. Kakor smo zvedeli, bo v slučaju ostre zime tudi letos odprta mestna ogrevalnica. Tudi letos bo socialni oddelek mestne občine delil najbednejšim drva in premog ter najpotrebnejša oblačila. Ogrevalnica bo namenjena samo za mestne brezdomce. Da ne bo izrabljanja na škodo najrevnejših, bodo uvedli posebno kontrolo nad obiskovalci zimske ogrevalnice.

Ureditev Pobreške ceste

Že tolikokrat smo pisali o nesrečni Pobreški cesti. Pobreška cesta je tako zanemarjena, da je pravo nasprotje razkošja sredi mesta. Merodajni naj posvetijo malo več pozornosti tudi drugim mestnim delom, da bo ustvarjena neka harmonična celota, ker do skrajnosti zanemarjene ceste in ulice gotovo zmanjšujejo prizadevanje in uspehe na drugih koncih. Zopet smo pred določeno jesensko deževja. Kotanje na tej cesti bodo vedno polne vode in blata, kar ovira promet in ogroža zdravje ljudi, ker morajo hoditi kakor po jezeru. Bodí Pobreška cesta katerega koli, urejena mora biti! Mestni davkoplačevalci s polno pravico zahtevajo ureditev te ceste, ker je cesta v sedanjem stanju prava sramota Maribora.

Kaznjene iz Maribora

Včeraj smo poročali o podvigih kaznjence, ki je pred leti pobegnil iz mariborske kaznilnice. Pri aretaciji ob priliki poskušene vroma v Pezdirjevo delikateso v Ljubljani se je vlomilec izdajal za Josipa Schneidera. Po daljšem oklevanju pa je priznal, da je Jože Turner iz Dobrovnika pri Dolnji Lendavi. Mariborska policija ima o njem že debele spise, zato je Turner pobegnil iz njenega območja.

Vlamljal je po vojvodinskih mestih, končno pa se je v Ljubljani vjel.

m. Nov predsednik Banovinske hranilnice v Mariboru. Po odhodu notarja dr. Bartola je postal predsednik upravnega odbora Banovinske hranilnice v Mariboru odvetnik dr. Josip Leskovar.

m. Ljudska univerza. Danes predava o postanku in razvoju slovenskega jezika g. prof. Stanko Bunc.

m. Poroke v Mariboru. Pretekli teden so se v Mariboru poročili naslednji pari: Trojan Josip, okrajni pristav v Banjaluki in Pihler Gertruda, zasebna uradnica; Ketiš Stefan, trgovec in Mihelič Amanda, kontoristinja; Lužar Franc, vrtnar in Kristof Ana, kuharica; Dokl Ivan, delavec in Ribič Stefanija, delavka; Grbac Anton, delavec in Zmak Ana, hči posestnika; Brlič Stanislav, posestniški sin in Petrovič Marija, zasebnica; Žižek Jožef, delavec in Babič Jožefa, delavka; Jakel Rudolf, trgovski potnik in Ladra Marija, zasebna uradnica; Kikel Viktor, pekovski mojster in Kurnik Stefanija, posestniška hči; Kronvogel Feliks, posestniški sin in Klemenčič Franciška, posestniška hči; Mešl Maks, delavec in Soba Marija, delavka; Dobaj Karl, trg. pom. in Vače Ema, predica; Čagran Otmar, tkalec in Kobola Marija, navijalka; Mavrič

Mirko, tovarniški kovinotiskar in Čretnik Helena, tovarniška delavka; Ranfl Franc, železniški kovinotiskar in Kurovič Pavla, šivilja; Loštrak Stanislav, železniški strojni ključavničar in Jemec Stefanija, šivilja ter Knuplež Friderik, mizarški pomočnik in Lizi Katarina.

m. Gradnja cerkev v Mariboru. Letos je leto cerkvenih gradenj in popravil. Nedavno so zgradili novo delavsko cerkvico v magdalenskem predmestju, na Trgu svobode grade pravoslavno cerkev, kmalu bodo pričeli graditi novo cerkev sv. Magdalene, v »Abesiniji« pa pripravljajo gradnjo tezensko-dobravske cerkve. Več mesecev bodo popravljali mariborsko stolnico, nekaj popravil pa je bilo tudi na frančiškanski cerkvi.

m. Repriza »Uboštva« na Tezmem. V nedeljo zvečer bo na tezenskem sokolskem odru ponovitev lepo uspele drame »Uboštvo«, s katero lodo tezenski igralci gostovali tudi v mariborskem gledališču.

m. Profituberkulozni dinar, ki se pobira pri stanovanjskih najemnikih in hišnih posestnikih je dosegel v mesecu maju kosmato vsoto 438.379 din. Izven stanovanjske akcije je darovala gradbenemu skladu za jetične bolnike opekarna Dervušek 350 din, g. Adolf Spacek mesto venca na grob g. Guština 200 din, v aprilu pa g. August Zlahtič v spomin na pok. g. dr. Ferda Lašiča 100 din. Vsem iskrena hvala!

m. Hrvatski planinci na Pohorje. Na tradicionalno martinovanje, ki ga priredi jutri Slovensko planinsko društvo v Mariboru, bo prišlo tudi večje število zagrebških planincev. Martinovanje bo v Mariborski koči.

m. Gostilno »Slavijo« nasproti glavnega kolodvora je z današnjim dnevom prevzel bivši plačilni natakari pri »Orlu« g. Franček Riter.

m. Ravnatelj sladkogorske papirnice izgnan. V znani tovarni papirja in lepenske na Sladki gori so bile čudne razmere. Povsod sami nemški napis, razgovor v nemščini in šikaniranje Slovencev. Ravnatelj je madžarski žid, ki so ga te dni z nekim mojstrom vred izgnali iz države.

m. Na povelje svojega gospodarja kradel. Mislinjski orožniki so prijeli Franca Z., Karla M. in posestnika Valentina A. zaradi številnih tatvin in vlomov. Vodja je bil hlapec Franc Z., ki je pri zaslišanju priznal, da ga je k tatvinam nagovarjal in silil njegov gospodar in mu zapovedal, da mu mora nositi razno gospodarsko orodje.

m. Napad zaradi žene. V Jarenini je živela ločena krojačeva žena iz Maribora. V njo se je zagledal domačin Alojz B., ki mu ni šlo v račun, da se je ločenka poravnala s svojim možem. Zato je Alojz napadel njenega moža in ga s samokresom večkrat udaril po glavi ter ga nevarno poškodoval.

m. Tatvina zlatega prstana. Mizar Fr. Emeršič s Pobrežja je prijavil policiji,

da mu je včeraj nekdo ukradel zlat prstan, vreden 500 din.

m. Čigava je ročna torbica, ki jo je našel mesar Anton Nendl s Pobrežja v Cvetlični ulici. V torbici je robec, ogle dalo in ključ. Lastnica se naj zgleda na policiji.

m. Otrok padel z okna. V Ribnici na Pohorju je padel poldrugo leto stari posestnikov sin Dušan Verdinek z visokega okna na cesto. Otrok je dobil zelo hude poškodbe na glavi. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

m. Poslovne knjige je nekdo ukradel Irgovskemu polniku Edvardu Kokovniku iz Cvetlične ulice 35. Ukradene knjige so bile v veliki aktovki. Tatvino je oškodovanec prijavil policiji.

m. Nezgoda na Glavnem trgu. Sinoči je na Glavnem trgu stopila 54-letna vdova po davčnem kontrolorju Pavla Laibaher iz Ptujja na limonovo lupino in tako nesrečno padla, da si je poškodovala obraz. Poškodovanki so nudili mariborski reševalci prvo pomoč.

* **Vabilo na Martinovanje Sokola Maribor III.** v soboto, 12. t. m., v gostilni »Triglav« (Ramšak) v Košakih, v bližini tovarne »Mirim«.

* **Italijanske harmonike.** Naše cenj. odjemalce v ljudno obveščamo, da smo prevzeli generalno zastopstvo za Jugoslavijo največjih italijanskih tvornic harmonik, obenem pa opustili dosedanje zastopstvo nemških Hohnerjevih. Oglejte si današnji in naslednje inserate. Generalno za zastopstvo za Jugoslavijo V. Weixl in sinova, Maribor.

* **Družabni večer članov Jugoslovansko-češkoslovaške lige.** V soboto, dne 12. t. m., bo ob osmih zvečer v Lovski sobi hotela Orel družabni večer članov JČ Lige in drugih prijateljev češkega naroda. Vsakdo je iskreno vabljen!

* **Koncert klavirske virtuosinje Nade Branković iz Beograda,** ki bi moral biti 12., je preložen na torek 22. nov.

* **Zadnji izlet »Putnika-a« v Pariz.** Od 22. nov. do 3. dec. za din 1.550.—. Takojšnje prijave in informacije pri »Putnik-u« Maribor.

Nočna lekarniška služba: Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg, t. 22-70; Dvorná lekarna pri Sv. Anehu, Glavni trg, tel. 20-05.

Kino

* **Grajski kino.** V petek poslednjič **Velike norosti.** Pavla Wessely. V soboto **Capriccio.** Paul Kemp, Lilian Harvey.

* **Zvočni kino Pobrežje.** 12. in 13. nov. vefilm »MARYSA« z Jirino Stepičko-vo (Češkoslovaška Paula Wessely). — Krasen film.

Mariborsko gledališče

Petek, Zaprt.

Sobota, ob 20. »Prevara«, krstna predstava.

Nedelja ob 15. »Boccaccio.« Ob 20: »Hudičev učenec«.

Kultura

Dalmatinski roman nemškega pisatelja slovenskega rodu

Koroški Slovenci so dali Nemcem celo vrsto pomembnih umetnikov, znanstvenikov in politikov. Vsi ti sinovi slovenskega naroda so bogatili nemške kulturne zaklade, ne da bi se — večinoma — spominjali svojega slovenskega pokolenja, mnogi med njimi so pa bili celo med najhujšimi nasprotniki naroda, iz katerega so po svojih prednikih izšli. — Med nemškimi komponisti je dosegel znaten slovesposobno Korošec Thomas Koschat (Tomaž Košat), med pisatelji pa sta sedaj najbolj znana Dolores Viezer in Josef Friedrich Perkonig (Jožef Friderik Perkovnik). Perkonig je vzbudil v svojimi deli pozornost ne samo v svoji ožji domovini in Ostmarki, ampak tudi v ostali Nemčiji in spada med znane nemške pisatelje. Po pokolenju je čisto slovenske krvi, zna slovenski in svojega izvora tudi ne skriva, v čemer je obenem z Dolores Viezer častna izjema. Njegovo najnovejše delo, o katerem pišejo te dni nemški kritiki s priznanjem, je roman »Lopud, Insel der Helde« (Lopud, otok junakov). Izšel je v založbi Langen-Müller v Monakovem in

stane 5,50 nemških mark.

Josef Friedrich Perkonig je preživel pred dvema letoma več tednov v Dubrovniku, kjer je zbiral gradivo za roman, ki bi mu dala romantična Dalmacija glavno zgodbo, osebe in pokrajinsko ozadje. Kot prizorišče si je izbral krasni Lopud, na katerem se odigrava močno slikovito, privlačno in svojevrstno življenje tega obsežnega literarnega dela. V ozadju dogajanja izzvenevajo še zadnji odmevi guslarskih pesmi izza starih, junaških dob preteklosti, v sedanosti pa se bojujejo za svoj obstoj le še revni ribiči, h katerim prihajajo polegati bogati letoviščarji z vseh delov Evrope in ostalega sveta.

Že ta pisani svet ljudi, okolja, preteklosti in sedanosti daje romanu živahno razgibanost in ga spreminja v nekakšno moderno romantično balado. V ospredju je mlad nemški grof, po katerega žilah se po čudnih naključjih pretaka tudi del dalmatinske krvi. Grof pride v Dubrovnik, da bi se zaročil z izbrano nevesto, namesto tega pa osvoji njegovo srce preprosto lopusko dekle. To je suho ogrodge

romana, okoli katerega je pa nanizal Perkonig vse polno dogodivščin, žgočih strasti, močnih značajev in opisov Dubrovnika, Lopuda, Jadranskega morja in sončnih južnih obzorij. Delo dokazuje, da ga je napisal človek, ki mu ni manjkalo sposobnosti, vnikniti globlje v dalmatinski svet, kar se mu pa prav gotovo nikoli ne bi posrečilo, ako ne bi bilo v njem slovenske prabintosti, ki ga je po slovanskem sorodstvu zblížala brez težav s tem svetom. Perkonigov »Lopud« je zato dvakrat zanimiv, prvič po svojem okolju, drugič po bitnosti njegovega avtorja, nemškega pisatelja slovenskega rodu.

Za Perkonigov roman se zanimajo tudi Hrvati, ki ga bodo menda že v kratkem dobili v svojem prevodu. Nekateri odstavki so bili objavljeni celo že pred nemškim originalom. Nikjer pa doslej še nismo zasledili, da bi Hrvati vedeli, da je avtor tega romana dejansko — »naše gore liste«.

LITERARNI VEČER V ROGASKI SLATINI.

Umetniški klub v Mariboru priredi jutri v soboto, 12. t. m. ob 20. uri v Aleksandrovem domu v Rogaski Slatini literarni večer sodobne slovenske proze. Iz svojih del bodo brali pisatelji Anton

Ingolič, Miško Kranjec, Albin Podjavoršek, Ivan Potrč in Franjo Roš. Te pomenbne prireditve naj se udeležijo v čim večjem številu vsi prijatelji slovenske besede. Prvi literarni večer Umetniškega kluba v Mariboru v Rogaski Slatini bo di manifestacija za naš slovenski jezik, našo svobodo in našo domovino.

k. Dva dobra filma v Mariboru. Z dobrimi filmi nas v Mariboru ne razvajajo, vendar smo videli nedavno kar dva, ki sta pomenila prijetno spremembo v enoličnosti kiča. Prvi je bil francoski (nemški, kot so oznanjali lepaki) film »Ničev« po vsebini sicer nič izrednega, po dobri inscenaciji, režiji in fotografiji pa je daleč presegal večino nemških. Igralci so v filmu dobri, kot je pri Francozih navada, višek pa je seveda odlični Harry Baur. Drugi, še boljši, je bil Edvard Catorija film »Ali baba gre v mesto«. Ameriški humor, toda ne neumen, kakor ga pri nas često gledamo in poslušamo, ampak poln duhovite satire na dandanašnje politične in socialne razmere v svetu. Več takih filmov bi samo pozdravili.

k. Dvestoletnica banatskih Bolgarov. Za letošnje 200-letnico priselitve Bolgarov v Banat je izšel poseben almanah, ki obravnava zgodovino priselitve in ves nadaljnji razvoj. Banatski Bolgari so kataličani in pišejo v latinici.

Gospodarstvo

Razveseliva statistika

OPTIMISTIČEN PORAST OBRATNIH IN TRGOVINSKIH OBRATOV. — ČE SE BO NAŠA ZUNANJA TRGOVINA ŠE IZBOLJŠALA. JE PRIČAKOVATI, DA BODO OBRATI ŠE NADALJE PORASTLI.

Po nekaj letih postaja statistika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo o gibanju posameznih podjetij v Sloveniji nekoliko razveseljivejša. Za vse naše male ljudi, ki se težko blijejo za svojo eksistenco in ki so v težkih letih gospodarske preizkušnje z veliko vero in žrtvami poskušali na vseh poljih uveljaviti svojo podjetnost, je ta razveseljiva statistika brez dvoma veliko zadoščenje. Obenem pa je napredek v gibanju podjetij dokaz, da še tako nepovoljne prilike ne morejo streti duha podjetnosti in iznajdljivosti. Prav bi bilo, da je ta napredek odraz boljše razmere, ki jih tako potrebuje celokupno naše gospodarstvo, kakaj v nasprotnem slučaju je ta razveseljiva statistika samo plod velikih žrtev, ki so jih doprinesli mnogi Slovenci v nadi, da se bodo njihove žrtve vsaj eksistenčno minimalno obrestovale.

Pri celotnem porastu podjetij je nad vse zanimivo, da rastejo zlasti manjši obrti in podjetja, ki terjajo manjše kapitala, dočim je porast večjih podjetij, zlasti industrij, malenkosten. Tu najdemo dokaz, da se angažirajo predvsem tako zvani eksistenčni kapitali, ki nimajo drugega namena ko da preživijo svojega lastnika, oziroma da si nov podjetnik obeta, da mu bo obrat vrgel vsaj toliko, da bo mogel kriti obresti izposojenega obratnega kapitala, morda celo odplačevati ta kapital, ter ob svojem obratu vsaj skromno živeti. Od tod je razumljiv porast zlasti manjših obratov, tako v trgovini kot v obrti.

Za prva tri četrtletja navaja statistika naslednji porast obratov:

	I. četrtletje	II. četrtletje	III. četrtletje	skupaj
Industrija	—	—	2 + 2	—
obrt	+ 98	+ 134	+ 195	+ 428
trgovina	+ 37	+ 90	+ 148	+ 275
gostinstvo	— 8	+ 50	+ 37	+ 79
skupaj	+ 127	+ 272	+ 383	+ 782

Iz statistike je razvidno, da je najbolj porasla delavnost v obratnih podjetjih. V 3. četrtletju je bilo prijavljenih 340 novih obratov, objavljenih pa 144. Razmerje med prijavami in objavami znaša približno 7:3, kar je dokaj zadovoljiv koeficient. V vseh treh četrtletjih se je število obratnih obratov v Sloveniji povečalo za 428 obratov. Prirastek je bil sorazmerno razdeljen na vse obrtne panoge, tako da ni bilo v tej ali oni panogi kakih večjih izprememb.

Nekoliko manjši porast zaznamujejo trgovinski obrati. V tretjem četrtletju je bilo 249 prijav in 101 objava, torej 148 novih obratov. V vseh treh četrtletjih pa je poraslo število obratov za 275. Na prvem mestu so trgovine z mešanim blagom, dočim je porast pri ostalih trgovin-

skih strokah dokaj enakomeren. Prijave in objave so si v razmerju 5:2.

Še manjši porast pa beležijo gostinski obrati. Poleg drugih razlogov, ki pridejo v poštev, je verjetno, da je Slovenija z gostinskimi obrati menda že precej prenasičena. Prijav je bilo 86, objav 49. Prirastek odpade na manjše obrate, saj je število hotelov celo padlo. Do konca septembra znaša porast gostinskih obrti 79.

Prav bi bilo, ko bi koncem leta pokazala statistika še razveseljivejše uspehe, saj je razmah podjetnosti v korist vsej Sloveniji, kjer najmanjši obrat predstavlja možnost eksistence ne le lastniku samemu, marveč v večini tudi mnogim prirodnim in delavnim rokam.

Izvoz sadja

Letošnji izvoz jabolk je bil precej velik in so samo s Pesnice, ki je največja izvozna postaja za sadje, odpremili več sto vagonov jabolk s Kozjaka in Slovenskih goric. Seveda je bil izvoz mnogo večji, ker so odpremili mnogo našega sadja tudi iz Ptujja, Ormoža in Gornje Radgone. Ker so letos v Nemčiji jabolka precej slabo obrodila, je tudi cena našega sadja ugodnejša. Naša jabolka se v Nemčiji prodajajo po 2.50 do 3.40 din za kilogram. Nemčija poleg mošančkov zelo ceni bobovec, ker je pač najtrpežnejše jabolko.

Brezposelnost v Angliji

Po podatkih strokovne statistike, ki jo izdaja ministrstvo dela, je znašalo celotno število brezposelnih prejšnji teden 1.781.227 oseb, od teh 1.318.423 moških delavcev. V primeri s številom brezposelnih v septembru se je njih število zmanjšalo za 17.391 ljudi; v primeri z oktobrom lanskega leta pa je brezposelnost narasla za 400.000 ljudi.

g Kredit za prehrano prebivalstva zetske banovine v višini pet milijonov din je bil te dni odobren.

Borzna poročila

DEVIZE. Ljubljana. Amsterdam 2390.66 2405.26, Berlin 1760.02—1773.90, Bruselj 743.20—748.26, Curih 996.45—1003.52, London 208.63—211.68, New York 4364.75—4401.07, Pariz 116.54—117.98, Praga 150.93—152.04, Trst 230.04—233.53.

EFEKTI. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 474—475, 4% agrarji 59—61, 6% begl. obv. 90—91, 6% dalm. agrarji 89.50—90.50, 7% stab. pos. 97—98.50, 7% inv. pos. 98—99.50, 7% Blair 91.12—91.50, 8% Blair 98—98.50. Delnice: Narodna banka 7350, PAB 222—226, Trbovlje 180 d.

Sport

Reforma plavalnega prvenstva

V Zagrebu se bo vršil 19. in 20. nov. redni letni občni zbor Jugoslovanske plavalne zveze. Na podlagi izkušenj, ki jih je vodstvo zveze dobilo v teku sezone 1938, je jasno, da je treba plavalno prvenstvo temeljito reformirati, ker so naši plavalci in plavalni klubi že davno prekosili formule, ki so še vedno v veljavi za prvenstvena tekmovanja. Na letoš-

njem občnem zboru bosta glavni točki dnevnega reda reforma prvenstva in reforma sodniškega zbora, oboje pa naj bi služilo razširjenju plavalnega sporta, povečanju števila plavalnih klubov in povečanju možnosti, da se izvrstni prvaki jugoslovanskih plavalcev tudi mednarodno uveljavijo.

Konec nog. sezone v Mariboru?

Nedeljski tekmi Železničar-Slavija in Rapid-Mura se zopet ne bosta odigrali, ker oblasti niso odobrile teh prireditev. Ker nastopa zimsko vreme, je med mar. klubi nastalo razpoloženje, da naj bi se jesenska sezona vobče zaključila. Za to govorijo predvsem materialni razlogi, saj bi ostale brez znatnega inkasa one tekme, ki so sicer pomenile pri lepšem vremenu enega izmed glavnih virov domačih klubov. Kako bo mogoče pri vsem tem zaključiti prvenstvo in kakšno stališče bo zavzel LNP, je seveda za enkrat še odprto vprašanje.

Biljardno prvenstvo Maribora

V kavarni »Jadran« se je končal turnir za prvenstvo Maribora, pri katerem pa ni šlo za število dobljenih ali izgubljenih iger, temveč za najboljši povprečni rezultat. Turnirja so se udeležili najboljši mariborski biljardisti, pri mnogih so doseženi rezultati slabši, kakor bi jih bilo pričakovati po njihovem znanju. Daleko najboljši izmed vseh je bil g. Hobacher s povprečnim rezultatom 18.78 in najvišjo serijo 171 točk. Slede mu gg. Bender 12.44 (najvišja serija 110), Lepej 11.15 (72), Poš 7.08 (68), Koser 6.297 (60) inž. Najžar 6.291 (46) in Potočan 5.66 (64). Mariborski biljardisti imajo na sporu več turnirjev in reprezentativnih srečanj.

DVE MEDNARODNI TEKMI.

Kakor je bilo pričakovati, tudi Norvežani niso uspeli proti Angležem, temveč so tekmo v Newcastleu izgubili z 0:4. Gole so dosegli Smith 2 ter Broome in Layton po enega. — Istega dne je reprezentanca Walesa tesno izgubila proti reprezentanci Škotske z 2:3.

NORVEŽANI SE PRIPRAVLJAJO

V zadnjih dveh letih se Norvežani mnogo trudijo, da bi se izurili tudi v alpskih disciplinah ter so radi tega izdelali progó za smuk v Noreljeldu, ki ima višinsko razliko 850 m ter v vsem odgovarja alpskim smučkim progam. V nižjih legah so pripravili progó za slalom, tako da je pričakovati, da nas bodo Norvežani kmalu tudi v teh disciplinah presenetili z odličnimi rezultati.

s. Poverjenišvo sodniškega odbora LNP-a v Mariboru (službeno). Za soje-

nje prij. nog. tekme Mura—Drava, 13. t. m. ob 14. na igrišču Mure, je delegiran ss. g. Turk.

s Concordia-Gradjanski 3:1 (0:1). Training tekma v prid opozicijskemu fondu v ZNP-u se je končala z zaskrženo zmago »zelenih«.

s Zagrebška lahkoatletska podzveza je sklicala svoj letošnji občni zbor za 18. december.

s. Culić, popularni vratar splitskega Hajduka, ki je pred kratkim praznoval 15letnico sportnega delovanja, je izjavil, da se bo umaknil iz sporta kot aktivni igralec.

s Haškov Akademski zbor bo priredil v soboto nogometni turnir za prehodni pokal vseučilišnega profesorja dr. Karlovića, tekmovali bodo zastopniki vseh zagrebških fakultet in eksportnih akademikov, ki imajo v svojih vrstah tudi več internacionalcev.

s. Moderno igrališče za hokej na ledu bodo zgradili v Karlovcu na stadionu. Tamošnja Zajednica sportnih društev namerava na stadionu zgraditi sčasoma igrališča za vse sportne discipline.

s. William Pickford, predsednik Angleške nog. zveze, je v Bornemouthu umrl v starosti 77 let. Preko 50 let je sodeloval v upravi zveze, od leta 1907. je bil podpredsednik, šele pred nekoliko meseci pa je postal predsednik.

s. Pariški Racing bo imel v gostih 27. nov. Arsenal iz Londona. Čisti dobiček tekme je namenjen invalidom.

s. Dva nova rekorda v Brooklandu. Angleški vozač Earl je postavil na dirkališču v Brooklandu na motorju Norton 350 kub. cm dva nova svetovna rekorda: na 500 km je dosegel povprečno brzino 149.66 km na uro, v treh urah pa 150.15 kilometrov na uro.

Sah

š Božični turnir v Hastingsu. Kakor vsako leto, bo tudi letos ugledni šahovski klub v Hastingsu na Angleškem priredil velik šahovski kongres, v okviru katerega bo več turnirjev. Najvažnejši med njimi bo oni z mednarodnimi udeleženci. Letošnja lista navaja naslednje: dr. Euwe in S. Landau (Holandija), E. Klein (Nemčija), L. Szabo (Madžarska), dočim bodo igrali še naslednji domači mojstri: sir Thomas, Tylor, H. Golombek, E. G. Sergeant in Milner-Barry.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Zgodba mojega življenja

Čas dolgega odrekovanja, to je bil čas najine zrele mladosti. Pod baldahinom navidezne sreče in obdana od problematične dobrohotnosti, tako sva hodila svojo trnjevo in križevo pot nesvobodnih let. Vsaka ura je terjala žrtve, vsak dan odpovedi. Vsakokrat je bilo treba zatreti kako željo, razdreti vzpon ali pokopati sen. Zatrta je bila lastna volja in ravnati se je bilo treba po življenju drugih v večnem strahu pred prekršitvami vsakega računa. Da, bila je to trda šola, a ni mi žal, da sem jo napravila. Saj ima vse v življenju neki smisel, tudi pomanjkanje in odrekovanje. Nobena solza se zaman ne potoci. Tako postane človek značaj. Samo, da tega ne moremo vedno razumeti.

Gospa Grecianujeva, moja dvorna dama, je bila mati treh hčera. Doumela je, da me bo tak način življenja uničil, zato se je opogumila in je šla h kralju. »Naša princesa postaja melanholična,« je dejala stara dama. »Za njen sedanj položaj je to škodljivo. Mladi ljudje potrebujejo družbo. Tako stroga osamitev ni pravilna. Ni dobro, da je vedno sama sebi prepukčena in da vedno misli samo na svoje stanje.«

Za političnim oklepom strogega vladarja je bilo toplo srce. To srce je bilo v skrbni ljubezni zame. »Vpitje v puščavo« gospe Grecianujeve ni ostalo brez odmeva. Vzбудilo je v njem potrebo o stvari premišljati. Poklical je vse svoje svetovalce, predvsem seveda Jona Calindaruja. Tudi ministrskega predsednika

72

so vprašali za svet. To je bila državna zadeva, saj je vendar nosilo njeno kraljevsko visočanstvo prestolonaslednika pod svojim srcem!

»Princesa se dolgočasi,« to je bilo nekaj, kar je vse zmedlo. Treba je bilo zato poskrbeti za neko nevarno razvedrilo. Toda kakšno razvedrilo bi se moglo najti za tako neizkušeno mlado bitje, v katerem morda klije celo kal želje po samostojnosti? Kakšen problem! Samo, da se ne napravi napačen korak, da se ne odpro kakšna nevarna vrata ali da se ji ne da v roko kak nevaren ključ!

Po dolgem razmišljanju je obšla stroge gospode, »ki so nosili države za svojimi čeli«, modro razsvetljenje, da bi bile še najboljše čajanke za »razvedritev ubogega otroka«.

Toda s tem sklepom se ni bilo nič storjeno.

Po načelih starega kralja se ni smelo v Romuniji storiti nič, dokler ni bilo vse »dobro premišljeno«.

Tako so se posvetovanja pričela na novo. Vsi »da« in »ne« glede oseb, ki naj bi se povabile na te čajanke, so se do podrobnosti pretehtali. Nič ne sme biti prezrt ali užaljen. Treba je bilo računati z občutljivostjo vsakega posameznika, in ker bi bil vsak rad prišel v stik z najnovejšim udom vladarske hiše, je bilo treba mnogo računati.

Torej: recimo najprej dame gospodov ministrov, potem gospodov univerzitetnih profesorjev, dalje... itd., itd. K vsem tem starim matronam se bo pridružilo morda tudi še kakšno mlajše bitje, toda to je treba prej temeljito premisliti...

Končno smo bili tako daleč, da so gostinje prišle. Sprejem je bil prirejen v nekem dolgočasnem salonu.

Stoli so bili pretirano pozlačeni in stene prevlečene z rdečimi pompejskimi tapetami. Po njih je visela cela vrsta slik, ki so predstavljale kralja na bojnem pohodu leta 1877.: stric med dežjem krogel, stric na trdnjavske obzidju, stric na pontonskem mostu na Donavi, stric na vzpenjajočem se konju, stric v snežnem metežu, stric ob prevzemanju meča Osmana paše...

In tam sem stala jaz, mala in tesnobna ter pozdravljala prihajajoče. Dame, dame, same dame. Mršave in debele, ponosne in pohlevne, elegantne, izmognane, našminkane, nagubane, zgovorne, molčeče; mnoge prav tako besedno skope kakor sem bila jaz, mala obupana tujka. Toda takih je bilo malo; Romunke navadno nimajo zatvornice pred usti.

Za te sprejeme sem oblačila svoja najlepša oblačila. Usta sem razpotegnila v prijazen nasmešek in se trudila z najboljšo francoščino, ki sem jo zmogla. Toda vse to ni nič pomagalo. Bila sem podobna tistemu najtrdovratnejšemu gentlemanu, ki je hotel ohraniti na neki vožnji na lov vso svojo neodložljivo oliko, se čez vse mere trudil ter prenapenjal z zabavanjem in postajal nazadnje vsak trenutek bolj zelen, onemogel in nazadnje izčrpan, da je spravil iz sebe samo še eno edino vljudnostno besedo in se — opotekel k ograji. Prav tako kakor temu z morsko boleznijo, se je godilo tudi meni vsakokrat pri teh sprejemih, pri katerih sem bila izpostavljena dobrohotni, toda neznosni radovednosti.

»Najdražjemu prestolonasledniku, ki se bo kmalu rodil!« je dejal eno generacijo pozneje neki navdušeni Dalmatinec moji mali jugoslovanski kraljici, ko ji je izročal meč za malega, ki ga sploh še ni bilo.

S sodišča**Izropal cerkveni denar in ga zapil**

Herička so po tatvinah, ki jih je zagrešil, oblasti znova izročile tja, od koder je prišel — v zapore okrožnega sodišča v Mariboru; kajti 28letni čevljarški pomočnik nima trenutno nobenega drugega stalnega bivališča. Zadnjega septembra je Heričko odšel na svobodo iz zaporov, kjer je odsedel svojo drugo kazen zaradi tatvine, zaradi paragrafa 314. Imel je prav za prav srečo, ali po njegovem celo nesrečo, da ga je še isti dan vzel v službo mariborski čevljarški mojster Gajger. Eden ali dva dni je še Heričko zabijal klince in zrl skozi okno čevljarške delavnice, polje pa mu je bilo čevljarjenja zadostil. Svet tam zunaj ima tisoče možnosti življenja, zakaj bi človek zabil svoje dni pri podplatih. 2. oktobra je kratkotalno izuštalo od dela, mojster pa je opazil, da je odšel z njim tudi železni odvijatelj.

Tri dni za tem je nekdo ponoči odprl z vetrihom velika vrata župne cerkve sv. Martina v Kamnici, vlomil v oba cerkvena nabiralnika in odnesel iz njiju 106 din drobiža. V zakristiji je pojedel 20 neposvečenih hostij, z meniško srajco pa je skrbno brisal sproti vse predmete, ki jih je prijemal. Neznane vlomilca bi gotovo bolj težko odkrili, če bi še vnaprej tako skrbno zabrisaval sledove. Vlomilec pa je zavil, komaj je čutil denar v žepu, v bližnjo Mrdavsovo gostilno in začel piti. Tam je krogal vso noč do naslednjega dne, ko so prišli orožniki in ga aretirali. Neznani vlomilec ni bil nihče drugi kakor znani Heričko. Heričko ni tajil, ali pri sebi je imel samo še 37 din.

Heričko je bil obsojen na 10 mesecev strogega zapora, za 3 leta pa so mu vzeli častne državljanke pravice. Po obsodbi so ga znova odvedli v zapore okrožnega sodišča, od koder so ga prignali. Heričko ni nič rekel k razsodbi. Bo že odsedel, kar so mu odmerili, samo svobode ne bo.

Ali je poštarica Kociperjeva odprala pisma? Lani se je dva dni pred božičem zagovarjala pred sodnikom okrožnega sodišča Josipom Lenartom 28-letna pogodbenična poštarica Slava Kociperjeva iz Ivani-

kove pri Ormožu. Obtožnica jo je dolžila, da je brez dovoljenja pristojnega oblastva odprla v dobi od novembra 1935. do julija 1937 šest pisem. Eno teh pisem je bilo naslovljeno na dekana Bratuška na Spetinjah ob priliki banovega prihoda v omenjeni kraj. Dekan je dobil zadnje pismo šele dan pred banovim prihodom, čeprav je bilo pismo odposlano že precej dni prej. Dalje bi naj poštarica Kociperjeva odprla tudi dvoje pisem sreskega načelstva v Ptuj, ki sta bili naslovljeni na komandirja orožniške stanice v Ivanjokovih, in še nekaj drugih pisem. Sum je padel takrat tudi na Ivanikovskega veleposestnika Lovra Petovarja, ki se je češče zadrževal na pošti. Vendar je sodišče ta sum opustilo, ker je Petovar povedal, da je bila poštarica tudi njegova tajnica ter se je potemtakem večkrat zadrževal zaradi tega v poštnem posloju. Kociperjeva je trdila, da je pisma dostavljala v redu, vendar se pa okrožno sodišče takrat o tem ni moglo prepričati ter je obsodilo poštarico Kociperjevo lani decembra na 6 mesecev zapora, pogojno za dobo 3 let. Poštarica je napravila priziv; apelacijsko sodišče v Ljubljani je prizivu ugodilo in sodbo razveljavilo. Tako je prišlo do ponovne sodne razprave.

Zaradi pomanjkanja dokazov je bila poštarica Slava Kociperjeva pri prizivni razpravi oproščena krivde.

Trgovec izropal 12.000 din. Več strani dolga obtožnica dolži trgovca Hermana Šarnerja, v Jareninskem dolu, da bi enkrat od marca do aprila letos vzel v Jareninskem dolu Kacu Štefanu in ženi Mariji 12.000 din v bankovcih po 1000 din. Na poletje 1937 je osumljenec vzel v Kacovi hiši v najem lokal za trgovino in spalnico. Ko se je letos spomladi hotela Kacova žena nekam odpeljati, je opazila, da ne more vzeti zarjavelega ključa iz vrat. Šarner ji je priskočil na pomoč z žabico, s katero je potem zaprla Kacova stanovanje. Šarner pa ji takrat ni dal pravega ključa za žabico, ampak je pravega pripeljal šele za njo, kjer je ona čakala na avtobus. Dejal je, da se je zmotil. Denar je zginil prav okoli tega dne. Šarner tatvino zanika.

Ker obdolženca ni bilo k razpravi, so bile zaslizane samo priče. Razprava se bo zategadelj nadaljevala za 14 dni.

Zanimivosti**Žene in kače****KOBRE SO NEVARNE LE, KADAR SO**

Med eksotične tipe Orienta spadajo tudi plesalke s kačami. Popotniki, ki so potovali v Indijo, pogosto opisujejo v svojih spominih može in žene, ki s svojimi produkcijami zmedejo ne samo tujce, temveč tudi domačine.

V Orientu kača ni tako mistična kakor pri nas. Ima jo skoro vsaka hiša kakor pri nas v Evropi psa. Moderne dame si ne moremo zamisliti brez majhnega foksa, žene Indije pa imajo svojo ljubimko kačo.

Ljubezen do kač je v Indiji starega porekla. Kakor je znano, je imela Kleopatra celo farmo kač in samomor je izvršila na ta način, da je dopustila kačam, da so jo vso opikale.

Evropa se je že davno začela zanimati za Vzohod. Pa tudi v današnjih modernih salonih se mnogo govori o čudih Orienta. V velikih varietetih evropskih metropol se mnogokrat pojavijo čarovnjaki in plesalke s kačami.

Danes pa je tudi na evropskem zapadu mnogo takih amaterjev. V New Yorku so nedavno osnovali »Klub krotiteljev kač«. Predsednica tega kluba je Betty Johnson, ki je bila preje šampion v drsanju na ledu. Ta ženska že tri leta dresira kače in danes ima nekoliko dovršeno zdresiranih kač. V Ameriki je danes mnogo žena amaterjev, ki se ukvarjajo z dresiranjem kač.

Mnogi si stavljajo vprašanje, ali je to nevarno za življenje. Člani tega kluba pravijo, da ni, in to potrjujejo tudi strokovnjaki.

Na samem začetku dresure izderejo kačam strupene zobe, s čimer postanejo kače povsem neškodljive. V Indiji pa

LAČNE. KROTILKE KAČ NA VZHODU.

kačam te zobe puščajo, toda kljub temu je dreser le redkokdaj žrtev kače. Ti ljudje delajo s kobrami, kobra pa napada človeka samo, kadar je lačna. V kolikor je ta nevarna kača bolj sita, tem manjša je nevarnost, da napade človeka. Vendar pa velja to le za njenega gospodarja, kajti za svojo okolico je kobra vedno nevarna.

DVE KITAJSKI PRIPOVEDKI.**Stekleno oko.**

Nekoč je prišel k bogatašu Tse mož, ki je izgubil vse imetje in prosil za pomoč. Tse ni hotel ničesar dati in da bi se moža znebil, je dejal:

»Pomagaj mi, če mi pravilno odgovoriš na moje vprašanje.«

Siromak je prikimal. Tse mu je stavil vprašanje, na katero po njegovem mnenju ni bilo mogoče odgovoriti pravilno: »Katero od mojih oči je stekleno?«

Revež je nekaj časa razmišljal, potem je pa dejal:

»Desno.«

Tse se je prestrašil, toda besedo je moral držati. Mrzko je izpraševal ubožca, kako je to uganil. Ta pravi:

»Spoznal sem to na prvi pogled. Stekleno oko je zrl tako sočutno nameč«

Zaljubljenca.

Dva zaljubljenca sta šla po mostu, pod katerim se valijo težke vode Banga.

On pravi: »Ljubim te. Ljubim te, in če hočeš dokazov za to, samo namigni in skočil bom zate v reko!«

Ona: »Ah, ne! Nakdar! Bojim se te reči!«

»Zakaj?«

»Bojim se, da bi v reko res skočil!«

Čez dve leti sta šla zopet po tem mostu. On ji pravi: »Ali se spominjaš, kako sva hodila tod pred dvema letoma?«

»Kako bi se ne! Ali tudi danes bi ti ne namignila, da skočiš v reko. Bojim se!«

»Česa?«

»Da bi v reko ne skočil.«

Vojaška parada na čast oslu

V Washingtonu so priredili te dni paradu v čast starega osla, ki je zvesto služil svoji domovini dolgo vrsto let in odhaja zdaj v zaslužni pokoj.

Osel Jack je 27 let služil v mitraljeski četi nekega polka v Washingtonu. Te dni so ga zaradi starosti »upokojili«. Ker je imel za domovino velike zasluge, je komandant polka polkovnik Bennet odredil, da se mora vršiti vojaška parada na čast starega vojaka in borca. Ves polk je bil slavnostno razporejen, na častnem mestu pa je stal Jack. Polkovnik Bennet je imel govor, v katerem je slavil in poveljeval zasluge te živali, ki je 27 let najvestneje izvrševala svoje dolžnosti in jo je treba zato smatrati za primer in vzor vojaških vrlin. Na koncu govora je komandant poudaril, da odhaja Jack zdaj v penzijo in da ga bodo do konca njegovega življenja negovali, to se pravi, da mu na stara leta ne bo treba nič delati.

Stari Jack je menda razumel besede starega komandanta, kajti po paradi je z melanholično povešeno glavo odkorakal v svojo stajo...

UMETNOST DOBREGA KUPOVANJA.

Neki mož, držeč v roki obnošeno sukno, odpre vrata starinarne in pokazuje starinarju nanjo, ga vpraša: »Koliko bi dali zanjo?« Trgovec raziskujoče pogleda sukno in odvrne: »Devetdeset dinarjev.« »Koliko?« krične mož, »devetdeset dinarjev? Saj je ta sukna vredna najmanj dvesto dinarjev!« »No, to bi mi morali prinesiti pa že najmanj tri take sukne, da bi vam dal dve stotinarjev«, pravi starinar, »za tole samo pa ne dam več kakor devetdeset dinarjev in niti pare več!« »Ali

je to vaša zadnja beseda?« »Zadnja!« »Torej dobro. Tu imate devetdeset dinarjev in zbogom. To je sukna, ki je z drugimi oblekami vred visela zunaj pred vašo trgovino. Hotel sem vedeti, koliko je resnično vredna.«

× Ivan Možuhin, eden najpopularnejših umetnikov nemega filma, leži težko bolan v nekem skromnem sanatoriju na francoskem podeželju. Po 30letnem burnem življenju je »Don Juan nemega filma« legel v posteljo in zdravnik dvomi, da bo preživel te težke dni. Možuhin je zdaj star 50 let, videti je pa mnogo starejši. Leta 1912. je bil kot doktor prava in mlad advokat ena najpriljubljenjših osebnosti v Moskvi. Advokature ni ljubil, zato jo je kmalu opustil in se posvetil filmu. Po nekaterih poizkusih v Rusiji je Možuhin odšel v Francijo, kjer je igral v svojih najboljših filmih »Pokojni Matija Pascal«, »Kitajska«, »Mihael Strogov« in »Casanova«. Ta čas so časopisi pogosto pisali o njem. Prinašali so vesti o njegovem sklepanju zakona z igralko Natalijo Lisenko in o razkošnih večerjeh ter svečanostih, ki jih je Možuhin prirejal. Pri takšnih večerjeh so gostje jedli iz srebrnih in zlatih krožnikov. Možuhinova slava je rasla iz dneva v dan in z njo bogastvo. Petnajst let se je sončil v tej slavi in kopal v bogastvu, potem je prišel polom tako rekoč čez noč. Kakor hitro je film izpregovoril, je Možuhin, ki je znal dobro samo ruski, padel v pozabljenje.

× V Bukarešti so zaprli 18-letnega berača, ki je bil znan pri svojih tovariših pod imenom »nogometaš«. Preživljal se je na ta način, da je čez teden beračil z obvezano roko, ki je bila v resnici zdrava, v nedeljo pa je pri svojem nogometnem klubu igral kot vratar, zdrav kakor riba v vodi.

Dve važni stvari sta v življenju: prvič, doseči to, kar hočemo, drugič pa, doseženo uživati. Le najmodrejši so sposobni drugega. (Bernhard Shaw.)

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Družbe, preklči, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede so računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za malo oglase se plačuje takoj pri naročilu, ostroga pa se vpišati v pismo skupaj z naročilom ali pa po poštni potložnici na čekoval račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din.

Razno

ROBAUSOV SUHOR
v kvaliteti nedosegljiv, 1250

TOMAŽEVO ŽLINDRO
18 odst. po din 110.— za 100 kg iz skladišča Maribor, vagonске količine po 92 din za 100 kg franko Ljubljana, oddaja Kmetijska družba, Meljska cesta, telefon 20-83. 2299

KLOBUKE
vseh vrst, doma izdelane, proti dežu impregnirane, kakor tudi čepice po konkurenčnih cenah dobite le pri Babošek Vladko, klobučarstvo, Maribor, Vetrinjska 5. Vsa popravila se sprejemajo pod garancijo za 10—25 din. 2688

ZELODČNO BOLNI
uživajo z uspehom zdravniško preizkušen prepečenec samo iz pekarnice Čebokli. 2687

KONJSKO MESO
za kg 4 do 6 din se izreže — klobase od 6 do 8 din. Vojšniška 11. 2685

VABILO.
V soboto zvečer pojedina prvovrstnih mesenih in kašnatih klobas, zraven tudi dobra kapljica. Vljudno vabi Ljudmila Kelc, gostilna »Pri lipi«, Gregorčičeva ulica. 2683

Vsak četrtek in petek dobite **SVEŽE MORSKE RIBE** in najboljšo dalmatinsko vino v gostilni Split, Koroška 39. 2681

PREMOG — DRVA
Filipancič, Kopaljska 10. 2667

KARTOLEJ
din 17.— linoletj din 29.—, samo pri »Obnova«, F. Novak, Jurčičeva 6. 2639

PRVOVRSTEN PREMOG.
Trbovlje in Pektienca, drva, kolobarji, koks, oglje. Najnižje cene. Branko Mejovšek, Tattenbachova ul. 13. Podružnica Aleksandrova c. 23. 2313

Posest
Okoli 2000 m² veliko LEŽIŠČE S SKLADIŠČI in pisarno v neposredni bližini glavnega in tovarnega kolodvora, na prometni cesti, ugodno za spediterje itd. naprodaj. — Ponudbe pod »Ugodno« na upravo lista. 2671

Prodaj
RAZNOVRSTNE PEČI, kombinirani štedilniki z drvmi in plinom. Večje količine prodaja Gustinčič, Tattenbachova ul. 14. 2684

AVTO OPEL.
tipa 1932, naprodaj za 5000 din. Naslov v upravi. 2682

Stanovanje
STANOVANJA.
1 in dvosobna, se oddajo. Smetanova ulica 54. gostilna. 2614

Službo dobi
HIŠNIK
se sprejme, 2 osebi. Pisemne ponudbe pod »Hišnik« na upravo lista. 2686

UČENKO(-CA)
sprejme Herman Omelko, Cankarjeva ulica, Maribor. 2653

Čitajte, »Večernik«

Poslužite se vložkov za čevlje

Temeljito in poceni negujete svoje noge s higijenskimimi

„SETA“
vložki.

Mal' položi dar domu na oltar!